

Cum reînnoim râvna la mijlocul Postului Mare
Duminica a patra din Post
(a Sfântului Ioan Scărarul)
22 martie 2026

„În vremea aceea a venit un om la Iisus, zicându-l: **Învățătorule, am adus la Tine pe fiul meu, care are duh mut.** Și, oriunde-l apucă, îl aruncă la pământ și face spume la gură și scrâșnește din dinți și înțepenește. Și am zis ucenicilor Tăi să-l alunge, dar ei n-au putut. Atunci Iisus, răspunzând lor, a zis: O, neam necredincios, până când voi fi cu voi? Până când vă voi răbda pe voi? Aduceți-l la Mine. Și l-au adus la El. Dar duhul, văzându-L pe Iisus, îndată l-a zguduit pe copil, iar acesta, căzând la pământ, se tăvălea spumegând. Și l-a întrebat pe tatăl copilului: Câtă vreme este de când i-a venit aceasta? Iar el a răspuns: Din pruncie. Și de multe ori l-a aruncat și în foc și în apă ca să-l piardă. Dar, **dacă poți să faci ceva, ajută-ne, fiindu-Ți milă de noi.** Iar Iisus i-a zis: **Dacă poți crede, toate sunt cu putință celui ce crede.** Și îndată, strigând, tatăl copilului a zis cu lacrimi: **Cred, Doamne! Ajută necredinței mele!** Iar Iisus, văzând că mulțimea dă năvală, a certat duhul cel necurat, zicându-i: Duh mut și surd, Eu îți poruncesc: Ieși din el și să nu mai intri în el! Și, răcnind și zguduindu-l cu putere, duhul a ieșit; iar copilul a rămas ca mort, încât mulți ziceau că a murit. Dar Iisus, apucându-l de mână, l-a ridicat, iar el s-a sculat în picioare. După ce a intrat Iisus în casă, ucenicii Lui L-au întrebat, de o parte: Pentru ce noi n-am putut să-l izgonim? El le-a zis: **Acest neam de diavoli cu nimic nu poate ieși, decât numai cu rugăciune și cu post.** Și, ieșind ei de acolo, străbăteau Galileea, dar El nu voia să știe cineva. Căci învăța pe ucenicii Săi și le spunea că Fiul Omului va fi dat în mâinile oamenilor și-L vor omorî, iar după ce-L vor omorî, a treia zi va învia. Ei însă nu înțelegeau cuvântul și se temeau să-L întrebe” (Ev. Marcu 9, 17-32).

Postul cel Mare este pelerinajul nostru către viața cea nouă răsărită din mormântul lui Hristos. Părinții Bisericii au rânduit în a doua parte a drumului nostru către Paște două duminici, în care ne sunt propuse ca modele de asceză, postire și pocăință Sfântul Ioan Scărarul și Sfânta Maria Egipteanca. Cele două modele sunt diferite, Sfântul Ioan Scărarul fiind chipul monahului stăruitor care urcă pe scara virtuților, iar Sfânta Maria Egipteanca fiind omul căderilor și al ridicărilor. Ambii au menirea să ne încurajeze pe toți să continuăm lupta duhovnicească. Prin aceasta Postul Mare are următoarea structură: în centrul se află pomenirea Sfintei Cruci, care este precedată de două duminici în care sunt subliniate învățături centrale ale Ortodoxiei – teologia icoanei și a luminii necreate – și urmată de cele două duminici cu dimensiune ascetică și de pocăință amintite mai sus. Râvna cu care am început postul scade, strădaniile duhovnicești sunt atacate de demonul acediei, care așa cum vine la mijlocul zilei, vine și la mijlocul postului. Sfânta Cruce este așezată așadar la mijlocul postului ca mângâiere și întărire în postire, iar cei doi sfinți pomeniți în duminica a patra și a cincea ne însoțesc cu modelul vieții lor și cu rugăciunile lor spre a parcurge cu folos și partea rămasă a „sfântului stadion al postului, ca să primim cununa”.

1. Fără Hristos nu putem face nimic

În această duminică sunt citite două Sfinte Evanghelii, prima fiind cea a duminicii a patra din Post, iar a doua fiind a Cuviosului Ioan Scărarul (579-649). Pericopa evanghelică a

duminicii era destinată inițial catehumenilor și istorisește episodul vindecării fiului lunatic. Aceștia erau catehizați, pentru a crește în credință și exorcizați, pentru a ieși de sub influența duhurilor necurate. Noi ne asemănăm în Postul Mare catehumenilor, deoarece și noi avem nevoie de întărirea credinței și de biruința asupra nenumăraților demoni care vor să ne stăpânească. Atacurile lor sunt descrise în Canonul de la Utrenia acestei duminici: „Jefuitu-mi-au bogăția și m-au lăsat ca pe un mort tâlharii, rânindu-mi mintea cu patimile. Dar tu îndură-Te, mântuiește-mă Doamne”. Asemenea tatălui fiului lunatic venim și noi la Hristos în această duminică și îi cerem să ne vindece pe noi și pe cei dragi ai noștri de toate neputințele și să ne ridice din toate căderile. Credința noastră este slabă, postul mai mult o schimbare a alimentelor, iar rugăciunea puțină și nelucrătoare în inimă. Ce să facem? **Tatăl copilului lunatic**, atunci când a văzut că nici el, nici apostolii, nici altcineva nu poate să îi vindece fiul, **a strigat cu lacrimi către Hristos**. Aceasta rămâne speranța noastră pentru postul care a mai rămas, să mergem cu toate neputințele noastre la Hristos, să cădem în genunchi în fața icoanei Sale și să-i cerem să vindece sau să rezolve ceea ce noi nu putem vindeca sau rezolva. Doamne, eu am făcut tot ceea ce am știut și am putut, însă nu am reușit, ai milă de mine și ajută-mă! Părintele Arsenie Papacioc cita adesea următoarele cuvinte ale Mântuitorului Hristos: „*Rămâneți în Mine și Eu în voi. Precum mlădița nu poate să aducă roadă de la sine, dacă nu rămâne în viță, tot așa nici voi, dacă nu rămâneți în Mine. Eu sunt vița, voi sunteți mlădițele. Cel ce rămâne întru Mine și Eu în el, acela aduce roadă multă, căci fără Mine nu puteți face nimic*” (Ioan 15, 4-5). Dacă Hristos este vița și noi suntem mlădițele, spunea părintele, este foarte clar că fără El nu putem respira! Acest adevăr duhovnicesc a fost fixat în canonul 124 al Sinodului de la Cartagina (419): „Dacă cineva crede că poate face ceva fără Hristos, să fie anatema!”. Prin aceasta suntem invitați la smerenie și la încredințarea tuturor momentelor și aspectelor vieții noastre lui Hristos. Doar El poate să o transforme, așa cum a transformat crucea și moartea Sa în Înviere.

2. Fericirile – paradoxul fericirii duhovnicești

A doua pericopă evanghelică a acestei duminici este închinată Sfântului Ioan Scărarul și conține *Fericirile* rostite de Mântuitorul Hristos în *Predica de pe Munte* (Ev. Matei 4, 25; 5, 1-12). Această cuvântare a Mântuitorului, cuprinsă în capitolele 5-7 ale Evangheliei după Matei, a fost socotită cel mai influent discurs rostit vreodată în istoria omenirii, iar ea marchează viața creștină până astăzi în mod profund. Pe lângă postularea iubirii ca element central al credinței, al principiilor rugăciunii, postului și milosteniei, cuvântarea propune în cele 9 *Fericiri*, care sunt cântate astăzi ca antifonul al treilea al Sfintei Liturghii, un mod de viețuire paradoxal, care nu corespunde logicii acestei lumi. Acest mod de viață trebuie asumat în mod special în post.

Noutatea *Fericirilor* rostite de Mântuitorul constă în faptul că nu sunt considerați fericiți doar cei smeriți, milostivi, curați cu inima sau făcătorii de pace, ci și cei care plâng, cei ce însetoșează după dreptate, precum și cei prigoniți pentru credința lor în Dumnezeu! Cu alte cuvinte, fericirea creștină poate fi obținută atât în momente bune, cât și în momente grele. Deși sunt 9 *Fericiri*, **fericirea este doar una!** Ești fericit sau nefericit! Prin aceasta cele 9 *Fericiri* apar ca diferite ipostaze ale unicei fericiri, care constă în a trăi în conformitate cu voia lui Dumnezeu. Fericirile au fost rostite după îndemnul Mântuitorului „Pocăiți-vă, căci s-a apropiat împărăția cerurilor” (Mt 4, 17), arătând astfel că doar cel care împlinește voia lui Dumnezeu poate să trăiască o fericire autentică. Părintele Constantin Galeriu interpreta fericirea ca „o stare de împlinire continuă a ființei noastre, pe care o dobândim viețuind după voia lui Dumnezeu”. Lucrul acesta ne arată că **fericirea nu este o emoție de moment, ci o stare sufletească profundă de**

împlinire și bucurie, care rezultă din prezența lui Dumnezeu în viața noastră. Deoarece Hristos este ascuns în poruncile Sale, după cum spunea Sfântul Diadoh al Foticeii, cel care le împlinește Îl descoperă pe El și cu aceasta fericirea adevărată. Propunându-ne modelul *Fericirilor* în Postul Mare, Biserica ne invită să reinterprețăm momentele și întâmplările propriei vieți într-un mod nou, din prisma veșniciei și a pedagogiei divine în viața noastră. Sfântul Apostol Pavel spunea: „Dacă este cineva în Hristos este făptură nouă” (II Cor. 5, 17), adică gândește și înțelege lucrurile într-un mod nou. Această schimbare nu o putem realiza însă fără Hristos și fără prezența harului Sfântului Duh în viața noastră, pe care să le lucrăm zilnic prin post și rugăciune.

3. Sfântul Ioan Scărarul – icoană a ascezei, înfrânării și urcușului duhovnicesc

Sfântului Ioan Scărarul (579-649) prezintă în lucrarea *Scara* urcușul omului spre Dumnezeu prin simbolistica unei scări cu 30 de trepte, în care autorul descrie instrumentele luptei ascetice și modul sădirii virtuților. Redactată în mănăstirea Sfânta Ecaterina la poalele Muntelui Sinai, spre vârful căruia monahii urcau aproape zilnic, *Scara* reprezintă o adevărată sumă ascetică și mistică a epocilor monastice anterioare.

Cele 30 de trepte sunt grupate tematic în cele trei stadii ale urcușului duhovnicesc: primele trepte descriu lepădarea de lume și începutul luptei cu patimile; următoarele descriu lupta cu marile păcate - trândăvia, lăcomia pântecelui, desfrânarea, iubirea de argint, frica, slava deșartă, mândria etc. și sădirea virtuților opuse acestora; ultimele trepte prezintă dobândirea marilor virtuți - smerenia, discernământul și dragostea, considerată desăvârșirea vieții creștine și unire cu Dumnezeu. Așa cum *Fericirile* nu oferă o „scară a fericirii”, ci accesul la fericire prin acceptarea încercărilor și practicarea virtuților, tot la fel *Scara* face posibil accesul la Dumnezeu pe diferite trepte și în diferite moduri.

Întrebarea centrală pentru fiecare dintre noi este, cât ne dorim de mult să urcăm pe scara virtuților? Sfântul Ioan a pus această întrebare astfel: „Cine este monah credincios și înțelept?”. Răspunsul: „Acela care și-a păstrat inima înflăcărată până la capăt, acela care, până la sfârșitul vieții, nu conținește să adauge foc peste foc, flacăra peste flacăra, râvnă peste râvnă, dorință peste dorință”. Așadar, drumul spre Dumnezeu este dor fără de margini, iar *Scara* îi invită în Postul Mare pe toți cei chemați de nostalgia Paradisului să pășească pe treptele ei. Îndemnul la urcuș duhovnicesc, adresat monahilor de Sfântul Ioan la finalul celor 30 de trepte ale *Scării*, rămâne valabil pentru creștinii din toate timpurile și locurile:

„Urcați, urcați, fraților, punând cu râvnă suișuri în inimă. Auziți pe cel ce spune: «Veniți să ne suim la muntele Domnului și la casa Dumnezeului nostru» (Is. 2, 3); «a Celui ce a tocmit picioarele noastre ca ale cerbului și ne-a pus pe noi peste cele înalte pentru a birui în calea Lui» (Ps. 17, 36).

Alergați, rogu-vă, cu cel ce zice: «Să ne sârguim, până ce vom ajunge toți la unitatea credinței și la cunoștința lui Dumnezeu, la bărbatul desăvârșit, la măsura vârstei plinătății lui Hristos» (Efes. 4, 13)¹.

Pr. Daniel Benga

¹ Scara Sfântului Ioan Scărarul, în: *Filocalia*, Volumul IX, traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1980, p. 432.